

טיב הקהילה

ב"ד

מקוץ
לי כסלו תשפ"ו
 זמני הדלקת הנרות ומצ"ש
4:03 הרה"ג
5:19 מוצ"ש"ק
5:57 ר"ת
 סוף זמן קריאת שמע ותפילה
9:24 סו"ת א' א'
8:17 סו"ק ש"א א'
9:54 סו"ת ב' ב'
9:03 סו"ק ש"ב ב'
 גליון מס':
813

יו"ל ע"י קהילת שבת בית ד'
 בנישואות מורנו ורבנו הרה"צ
 רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

שבת הנוכה |

טיב הפרשה

אין אדם שומע לי ומפסיד

ויכינו את המנוחה עד בוא יוסף בצהריים (מג. בה)
 ופירש"י: ויכינו - הומינו, עטרוהו בכלים נאים:

במקרא שלפנינו ובפירושו של רש"י יש בהם הארה שביכולתה ליישר העקמומיות שבלב. דהנה לפעמים מטילה התורה על האדם חובות מסויים, והיצר המבקש להניאו מלקיימה מנסה להפחידו בכל מיני פחדים, לפעמים מראה לו שהדבר כרוך בבזיון עצום שקשה מאוד לעמוד בפניו, ולפעמים מנסה לטשטש דעתו ולפתותו שהדבר כרוך גם בסכנה או הפסד עצום, וכתוצאה מכך מתרפה רצונו מלקיים חובתו, אולם כשיבין שמדובר רק ב'תחבולה' מצד היצר שוב לא יחוש לפטפוטי. וזהו מה שגילו לנו השבטים הקדושים בהליכותיהם הנאמרים במקרא שלפנינו.

דהנה לעיל (פסוק יא) צָוָה יעקב לבניו 'קחו מזמרת הארץ והורידו אליש מנחה'. במבט שטחי נדמה לנו שיעקב אבינו בחר בצעד פשוט שכל פיקח היה בוחר בו. איש פיקח הרואה שאחד נטפל אליו ומציק אותו בטענות שאין להם רגלים, אינו מנסה לסלקו מעליו ב'דרכי צדק', כלומר, דברים המשכנעים שהצדק עמו, הוא מבין שאילו היה הפגע הנטפל אליו אדם ישר לא היה מעזי כלל לבוא בטענות שאין להם התחלה, ומאחר שהיושר לא עיכב בתחלתם גם לא ישפיע על סופם. ולכן אינו בוחר בדרך של 'היזה צודק' כי אם בדרך של 'היזה חכם', ומסלקו מעליו במתנה מסויימת המכבד את המקבלה, הוא מבין שהיא זו שכבר תמצא את הדרך להביא במהרה סוף לטענותיו. כך היינו סוברים שגם יעקב אבינו נהג כן, הרי הוא שמע מבניו שהמושל של מצרים נטפל אליהם על לא עוול בכפם, וללא שום הוכחות מוצדקות העליל עליהם עלילת מרגלים, ובנוסף היתל בהם והחזיר לכל אחד מהם את ממונו בפי אממתו, מכל זה הבין שלא מדובר באדם שטענותיו הם אמצעי לבקש יתש, כי אם אמצעי לעורר ריב ומדון, והבין שיש לעשות מעשה ולתת לאיש ההוא מנחה, ובכך לשפר את היחס בינו לבין בניו.

אולם כשרואים מה היתה תכולת המנחה, שאותה דרש להביא בפני המושל המוזר, אנו רואים שיעקב אבינו דיעה אחרת היתה עמו, וקרצו חומר כמונו לא זכו להשיגו, כי ה'פיקח' הנ"ל לא היה נותן מתנה ליוסף מוזמרת הארץ, לדעתו לא נחשב זה 'מתנה' למושל כה גדול שזכה לאוצרות מלאים מכל מיני דגן ומכל מיני פירות וירקות, ומה גם שביקש יעקב לתת מכל דבר רק 'מעט', 'מעט צרי ומעט דבש', ולדעת ה'מבין' הנ"ל אין במתנה פשוטה כל כך לשנות יחס בפני הנותן, מה שכן יכולה מתנה כעין זו לעשות 'לדעתו', הוא בזיון וכלימה לזה המביאו, ומי יודע - ימשיך המבין ויאמר - אם לא תהיה זו גם סיבה להוסיף יגון על יגונו של הנותן, כי יכעס המושל על כך שמוזלזלים בו ושולחים לו מתנות כעין אלו, ויבקש להעניש את נותניה.

כל זאת ידעו גם השבטי י"ה, וכפי שרואים בפרשיות אלו

שלא במהרה בקשו בני יעקב להשתמש בכוחותיהם העל טבעיים כדי להילחם עם זה המציק להם, והיה זה סיבה וגזירה מאת ה' שהם לא יהיו יכולים לו, ועל כל פנים בקשו להתנהג עמו כפי שהטבע מחייב, ויכולים אם כן לשער שגם הם לא היו בוחרים מלכתחילה במתנה כעין זו, ומן הסתם היה רצונם שאביהם ישלח לו להמושל איזה חפץ יקר הערך הטמון בבית גזויו. אולם בפועל לא העירו לאביהם דבר, הם הבינו שחובתם לכבד את אביהם יש לו תוקף בכל מצב, ויראתם מפני מושל מצרים אינה סיבה לבטלה כדי להסביר לאביהם שהוא אינו 'מבין' מה צריכים לעשות לעת כזאת.

ואחר שנהגו כבוד באביהם, וכתוצאה לא שינה אביהם את הוראתו, הוכרחו גם לקיימה כמו שהיא, ואכן רואים שגם בזאת לא בחלו, ובדבריו רש"י שלפנינו רואים שלא רק שלא נמנעו מלקיימה, עוד ראו לנכון לפארה לעטרה בכלים נאים, כדרך שהאדם עושה בחפץ שעושים בו מצוה שמפארים אותו בשעת קיומה כדי לבטא שהמצוה חביבה עליו, כך פיארו השבטי י"ה מתנה זו שבנתניתה קיימו מצות 'כיבוד אב', על אף שחששו מאוד מתוצאותיה של מצוה כעין זו, כי הבינו שאין שום חשבון עומד בפני קיום מצוה.

ומה היה האמת? הם כלל לא העלו על דעתם כמה שמח יוסף במתנה זו, הם כלל לא העלו על דעתם שהמושל העומד לצידם מייקר מתנה צנועה זו פי אלף מכל טובת המלוכה הנכבדה לה זכה, הם כלל לא העלו על דעתם עד כמה רחוק המציאות האמיתית מן המציאות שהיצר מראה בעיני הבשר.

הוא אשר אמרנו שכאן מאירה התורה להאדם, ומלמדו מהו הדרך שיבור לו בזו השעה שיצרו מצערו ומאיים עליו אם יקיים המצוות, אין צורך להרבות במילים כדי להסביר כמה מצער היצר להאדם באיומיו אלו, הוא מכניס את האדם לידי ספיקות המלחיצים אותו מאוד, מחד הוא רוצה לקיים חובתו, ומאידך אינו יודע אם ראוי לו לקיימו או שמא מכניס את עצמו לידי מצבים בלתי נסבלים על ידה. כמה רבו אנחותיו של אדם בזמנים כעין אלו, כל כולו אומר 'אוי לי מיוצרי או לי מיצרי'...

ומה אכן יעשה האדם בשעה קשה זו? מתחילה עליו לדעת ש'מעשה אבות סימן לבנים' ועליו ללכת בעקבות אבותיו אלו השבטים הקדושים, כשם שהללו התעלמו מאיומי היצר כך גם עליו להתעלם מאיומי היצר, גם אם אמת בפי היצר שהמצוה שברצונו לעשות לא ייטיב עמו, כי עדיין אין זו סיבה מוצדקת להימנע מחובתו. אולם בנוסף יכול גם להתחזק ולהבין מנסיונותיהם של השבטים הקדושים שלאמיתו של דבר 'שומר מצוה לא ידע דבר רע', ואין שום אמת בטענותיו של היצר, גם אם בעיני הבשר רואים שחור על גבי לבן שאי אפשר להכחישו. ואחר שגם הוא ימסור את נפשו לקיים רצון ה' יראה גם בחוש שכל דברי היצר הבל המה. וכפי שאנו אומרים בין ה"ג עיקרי אמונה שהקב"ה גומל טוב לשומרי מצוותיו.

טיב המערכת

ויריצוהו מן הבור

יושב לו יוסף הצדיק בבור הנורא בבית האסורים, כבר עשר שנים שהוא שם ולרגע אחד אינו מפקיד להאמין בהש"ת, הוא בטוח כי בכל רגע יכולה ישועתו לבוא, וכשנקרתה לפניו הזדמנות, שכנו מבית האסורים הולך להיות שר בממשלת פרעה, או אז הוא עושה גם השתדלות, הוא מבקש משר המשקים 'כי אם זכרתני.. והזכרתני, אבל אצל הקב"ה הפעולה הזו אינה נושאת חן, ונגזר עליו להישאר בבור עוד שנתיים, ובסיומום הגיעה הישועה באופן מפתיע, ו'יריצוהו מן הבור', בלי שום השתדלות מצידו של יוסף.

ועכשיו לענייני דיומא, 'יוונים נקבצו עלי אזוי בימי חשמונים, היוונים הרשעים רצו לאבד את עם ישראל ע"י עקירת הדת, ולראבון כל לב היו רבים מעם ישראל שהלכו אחריהם ונהיו 'מתיוונים', אבל היו גם הרבה שלא הסכימו ללכת בדרךם הרעה ומסרו את נפשם, ובודואו שהיו גם מתפללים לקב"ה שישועם, אבל הישועה עדיין לא באה, ואם נחשוב שמדובר בתקופה קצרה, לא כן הדברים, אלא מדובר בכמה עשרות שנים שהיוונים שלטו בארץ ישראל, רדפו אותנו והציקו בכל דרך אפשרית, הרגו ללא רחמים את כל מי שהעז להתנגד ולא ציית לגזרותיהם, ובכל זאת הישועה לא באה, עד שקמו בני חשמונאי ועשו מעשה לא הגיוני, אבל זאת היתה ההשתדלות שלהם, הם יצאו להילחם בצבא יוון שהיה החזק והגדול ביותר בעולם, ואו עשה להם הקב"ה נס ומסרם בידם.

לכאורה יש כאן שני מסרים סותרים, את יוסף הצדיק מענישים על השתדלות הגיונית שעשה, ואילו אצל החשמונאים הישועה אינה מגיעה עד שעושים השתדלות שאינה הגיונית! השתדלות לשאלה היא יסוד גדול באמונה: בדברים הנוגעים לגשמיות עלינו להאמין שהקב"ה ישלח את מה שצריך בזמן וברגע הנכון, אבל כשמדובר ברוחניות ובפרט בעיקרי היהדות, לא מחכים, אלא עושים כל מה שיכולים, גם אם זה 'בטוח לא יעזור', כללו של דבר: בענייני גשמיות אפשר לסמוך על האמונה, אבל ברוחניות צריך לפעול בכל מה שאפשר.

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב
 באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
 ההודעות

עדכוני שיחות: 0534-100024

נכתב ע"י הר"ר מאיר רובינשטיין שליט"א

א. הנותן את השמן ביום השמיני [דאילו מה שנותן בלילות הקודמין יכול להשתמש בו בלילות שאחריהן], עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו, ודוקא כשנתן בו מתחילה רק כדי שיעור הצריך למצותו אלא שנכבה באמצע ונשאר, ולכן אסור משום הדוקצה למצותו, אבל אם נתן מתחילה שמן הרבה כבר מותר להשתמש עם הנותן לכתחילה, וי"א דאף ככה"ג אם נתן את השמן בסתם הדוקצה כל השמן למצותו, אם לא שהותנה מתחלה שלא יתא נאסר אלא בכשיעור (סי' תרע"ז).

ב. אבל אסור להניחו לשנה הבאה לנר חנוכה משום דחיישינן לתקלה, ואפילו להניחו בכלי מאוס דודאי לא יבוא לאכלו ג"כ אסור, דחיישינן שמא יבוא להדליק ולהינות הימנו (מ"ב שם סק"ט).

ג. המנהג אצל הצדיקים לעשות סעודה גדולה ביום השמיני הנקרא זאת חנוכה, ובודאי יש בזה כוונה, ובפשיטות נר' דאפשר מפני שהוא גמרה של מצוה, והוא ע"ד שכתב הרמ"א בסי' תרס"ט שעושין סעודת משה לגמרה של תורה, ובמ"ש בא"ר שם בשם ראב"ח דה"ה לגמרה של מצוה (לקוטי מהרי"ח).

ד. זאת חנוכה הוא גמרא החתימה מראש השנה ויום כיפור (תולדות אהרן ויטנאמרי). וכ"כ בספר טעמי המנהגים בשם ליקוטי מהר"ל שיום זאת חנוכה הוא השלמה על הימים הנוראים, ועל כן על כל איש מישראל להעלות על זכרונו כעת את כל

הקבלות טובות שקיבל על עצמו בתורה ותפלה ובמעשים טובים, וירבה להתבונן מה חובתו בעולמו (טיב המועדים חנוכה). ומתאמרא משמיה דהרה"ק מרוזין זי"ע דמה שצדיקים יכולים לפעול בתפילה נעילה יש בכוחו של יהודי פשוט לפעול ביום זאת חנוכה, והיום הזה גדול כוחו עד למאד, ולכן ישתדל כל אחד להקדיש מזמונו לתפילה ובקשה שיזכה להתקרב אל ד' ליהא ולאבהב אותו ולעשות רצונו כל ימי חייו. ואף מי שלא זכה לשוב כהוגן בימים הנוראים, עדיין לא איחר את המועד, ויודרו לשוב אל השם ביום הקדוש הזה (שם).

איסור הנאה מנר חנוכה

א. אסור להשתמש בנרות חנוכה, ודין זה אמור לכל הנרות ואפילו אותן שמוסיפין המהדרין בכל לילה, ואפילו אם רוצה לאכול אצלן סעודת שבת דהוי סעודת מצוה גם כן אסור. והטעם כדי שיהא ניכר שהוא נר מצוה לפרסם הנס, ועוד משום דכיון שתיקוהו ע"י נס שנעשה במנורה שגאוה כמנורה שאין משתמשין בה כלל (סי' תרע"ג ס"א ובמ"ב שם).

ב. אפילו תשמיש עראי כגון לבדוק מעות או למנותן לאורה ג"כ אסור, ואפילו מרחוק שאין ידיו סמוכות לנר (שם).

ג. ואסור להשתמש בו אפילו תשמיש של קדושה, כגון ללמוד לאורה, וה"ה בנרות חנוכה של ביהכ"נ שאסור להתפלל מעריב אצלן כל זמן שלא דלקו חצי שעה. ויש מתירין בתשמיש של קדושה, ואפשר דיש להקל בלימוד דרך עראי כשאין ידיו סמוכות לנר וצ"ע (שם ובביה"ל ד"ה ויש עיי"ש).

ד. ודוקא כשהוא משתמש בע"פ תשמיש עראי, אבל כל שאינו משתמש כלום ה"ו רשאי לישב בביתו בשעה שנור חנוכה דולקת, ואפילו אם לא הדליק את השמש כנהוג, ולא עוד,

זאת חנוכה

תוקף קדושת היום של זאת חנוכה וסגולתה

ראויים לזה.

מושלי

משיגים

זאת

אחרי

שעבר

בשוק

בסברתו,

ובדרך

הילוכו

צדה

את

עינו

ציפור

מיוחד

במינו

ויקר

הערבין

המקנת

על

העץ,

מרוב

שהתפעל

מיופי

הציפור

והינה

טיפסה

על

העץ

והצליח

להניח

זמן

עד

שלבסוף

נתיצה

לעצמו,

באותו

הזמן

שהה

לצדו

אדם

אחר

שגם

הוא

חשקה

נפשו

מאד

בציפור

כלילת

יופי

זו

וביקש

לקנותה

הימנו,

כאף

הלה

לא

ניאות

עמדו על המקח איוזו זמן עד שלבסוף נתיצה לקונה לשלם את מלוא הסכום, אולם תוך כדי והלוקח מתכוון להשלים את המקח וצורר את המעות בידו בכדי למסרו למוכר, הסיח המוכר את דעתו לרגע קט, וכחריף עין פרשה הציפור כנפיים ועקבותיה לא נודעה.

אין לשער את גודל צערו של המוכר שברגע כמימרא הפסיד סכום עצום, אילו רק נתן מעט יותר את לבו לשמור על הציפור כראוי, לא היה נמנה כעשיו בין העוקים לשיבת ואינם נענים. אולם אם נתבונן במעשה זה יותר בעומק, נראה כי סופו מוכיח על תחילתו שכל עיקר הציפור לא הייתה שייכת אליו כלל וכלל כי אילו הייתה הציפור שלו מקדמת דנא, הרי שאפילו אם לעת עתה ברחו הציפור והתקופפה לה, מכל מקום בסוף תשוב מאלה למקומה האצילי, אבל לאחר שברחה ולא חזרה עוד, הרי לך ראייה ברורה שציפור זה מעולם לא הייתה שייכת לו.

הנמשל, כל קנין או השגה רוחנית שקונה האדם, בין בתורה ובין במצוות ועלמית טובים, אם לא יעשה פעולות לשמור עליהם כהוגן, לבסוף לא יישארו ההשגות האלו אצלו, כי מורכב להיות נעלמים והולכים, מלבד אם יעמוד היטב על המשמר וישקיע את כל רוחו ונפשו בכדי לשמור על קניינו שלא לאבד אותם, אז יזכה שיהיו קנינים אלו לקניינו נצח לעולם ועד.

ביום האחרון מעלה את כל ימי החנוכה

הנה, כל מה שדיברנו עד עתה שייך יותר במי שבאמת השתדל בכל הימים הקדושים של חנוכה לעלות ולהתעלות יותר ויותר ולילך מעלה במדות הקדושה והעבודה, אבל מה יעשה מי שכל הימים היה שרוי בתדרמה, רק ביום האחרון נתעורר לפתע משנתו העמומה ונחרד לגלות כי כבר נמצאים אנטונו באות חנוכה - יום הנעילה - ואני אנה אני בא, איך אעלה אל אבי יומי החנוכה איננו אתי.

אולם באמת צריך לומר, כי גם האיש אשר באת חנוכה גילה לחרדתו שעד עתה לא היה לו השכל לעבוד כראוי את השי"ה, וכי כל ימי

החנוכה עברו עליו להבל ולריק, מכל מקום אל תיפול רוחו בקרבו ח"ו, כי כל זמן שעומד בזאת חנוכה עדיין יכול לתקן ולהעלות אל שורשם את כל ימי החנוכה שיהיו במעלה העליונה כראוי וכנכון.

הא לך לשון קדשו של הרה"ק ב"שמש האדם אל לבו (פרשת ושב), שמדבר ממש על מי שמוצא את עצמו במצב הזה ואומר כך: "בשמישים האדם אל לבו שהימים יצאו ועברו והוא העלה חרס בידו, שלא היה מרגיש עד היום הזה גורל אבות הקדושות מנרות חנוכה, ולא היה מתקן ומשלים עוד את נפשו כלל וכלל, ומתעצב אל לבו מאד, עם כל זה, עוד ביום הזה על ידי הדלקת נרות חנוכה, כי עוד היום אנו מודליקין הנרות, יוכל לתקן הימים שעברו, כמו כל רב שמוסיף על המעוטים שלו התחברות עם העבר, וזה מוסיף והולך על היום הראשון".

גם ב'שפת אמת' (חנוכה - ת"מ) כתב שהיום האחרון הוא עיקר, ובימים הזה כלולים כל הימים הראשונים של חנוכה, ואף מוכיח זאת מתוך הקריאה שאנו קוראים בתורה בימי זאת חנוכה, שלאחר שמשלימין לקראת את כל הקרבנות של כל נשיא ונשיא מישראל בפני עצמו, מוסיפים לקרוא בפרשת זאת חנוכה המזבח וכו' (מבאר ז"ת, ט"ו) ב'פרשת התורה את כללות קרבנות הנשיאים כמה היו. שער עתה מנתה התורה כל יום בפני עצמו את קרבן הנשיא של אותו היום, ואילו עתה עושה התורה סך הכל כמה היו כל הקרבנות של כולם יחד, ובוהי של רמו על זאת חנוכה שהיא כוללת בתוכה גם את כל הימים הראשונים של חנוכה.

הרי לך שוב כי חלילה לנו מהתייאש, כי על ידי התחזקות והתעצמות ביום האחרון של חנוכה עדיין יש תקוה טובה לדורשי ה' להעלות ולתקן אל שרשם את כל ימי החנוכה הכלולים ואגודים בתוך היום האחרון של זאת חנוכה. ודע לך, כי אין מושבות אלו של יאוש אלא מעצת היצר הבלבד, שהוא יודע ומכיר בגורל וערן היום הזה וברצונו להביא ריפויין ידיים ולמנוע מן האיש ישראל לזכות לעצמו בכל קניינו הנצח שיכולים לקנות ביום זה בלאחר ד'.
בזאת חנוכה משיבים ישועות למעלה מהטבע

בבוסף לזה צדיקים אנו לדעת כי יומא הדיק הוא גבוה מעל גבוה, והספרים הקדושים מוזן אל זן נוגה מפיקים בגדלות היום הזה, ובכח הגדול שהופקד בידיו של כל אחד ואחד מישראל לפעול בו שפע ישועה ורחמים למעלה מדרך הטבע.

אלא אף מותר לו לילך לאורן שלא יכשל ואינו מחויב להעצים עיניו, דוח לא מיקרי תשמיש (מ"ב שם סק"א ובעש"ז שם).
ה. לאחר שעבר חצי שעה מעת הדלקתה מותר להשתמש לאורה, ומכל מקום יש חמיימו שכל זמן שהנרות דולקות לא ישתמש לאורן, משום הרואה שלא ידע לחלק בין תוך זמן שיעורו לאחר זמן שעורו (סי' תרע"ב ס"ב ובמ"ב שם). ולענין תשמיש קדושה אפשר דאין להחמיר וצ"ע (ביה"ל סי' תרע"ג ד"ה ויש שם שמו"ח).

ו. נר חנוכה אינו נאסר בהנאה אלא לאחר שהורק שכבר נעשה בו מעשה, אבל הזמנה לנר חנוכה אינו אסור, וה"ה אם כבה והודלק תוך זמן איסורו אסור בהנאה, משא"כ אם כבה לאחר זמן איסורו (מ"ב סי' תרע"ג סק"א ועי' בשעה"צ שם). ויש פוסקים שסוברים דאם נתן בסתם הקצה למצותה הכל (מ"ב סי' תרע"ב סק"ז).

ז. יש מי שכתב שאם נפל לו איוז ספק בדין הנוגע לנר חנוכה וצריך לעיין בספר אורן לו נר אחר חוץ מן הנרות של חנוכה, מותר לעיין לאור הנר ההוא, ואף שיש לדחות ראיותיו, מכל מקום נראה פשוט דכיון שהוא דרך עראי מותר (שערי תשובה סי' תרע"ג סק"ד עיי"ש).

ח. קטן שהגיע לחינוך שצריך להדליק נר חנוכה, אסור להשתמש לאור נרותיו שהדליק (הליכות שלמה פט"ו ס"א).

ט. השמן והתפילות שנותנו ביום השמיני לאחר הדלקה, עושה להם מדורה ושורפן בפני עצמן, שהרי הוקצו למצותן ואסור ליהנות מהן, ואפילו אם ירצה להניחן לשנה הבאה ג"כ אסור, אפילו אם יניחו בכלי מאוס שבודאי לא יבוא לאכלו, דחיישינן שמא יבוא להדליקן ויהנה ממנו (סי' תרע"ז ס"ד ובמ"ב שם).

רבינו המהר"ל זי"ע בספריו הק' (נר מצוה ח"ב עניי חנוכה ד"ה ועוד יש) מאריך כמה פעמים בביאור העניין של חנוכה שנקבע לשמונה ימים, ומבאר שהמספר שבע מורה על הנהגת הטבע, כמו בריאת העולם ומעשה בראשית שהיו שבועה - מים על למעלה מן הטבע, והיות והגס של חנוכה היה באופן שהוא למעלה מדרך הטבע, לכן נקבעו ימי החנוכה לשמונת ימים שהם מורים על עליו מן הטבע.

בדרך זה כתב ב'בינת אהרן' (חנוכה): "עיקר הנס הוא השמיני, הגם שבכל שבועה היה הנס, מכל מקום עיקר היום שחנכה הוא למעלה מהשבועה, וכפי שאומרים העולם על נס, דער נס איז איבער דער ועולט (הנס הוא מעלה מן הטבע). ומאחר שיום זה הוא למעלה מן הטבע, הרי שיש היום את הכח בכל אחד ואחד להמשיך על עצמו נסים ונפלאות שהם למעלה מדרך הטבע, וכן היה אומר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע בשם זקנו הרה"ק מרוזין זי"ע, כי 'מה שהצדיקים יכולים לפעול מהשי"ת בראש השנה ויום הכיפורים, יכול כל יהודי לפעול בזאת חנוכה'. וראה ב'ישמח ישראל' (פרשת ושב) שכתב גם כן: "זה שנקרא זאת חנוכה, 'זאת' - היא כלי המקבל (עי' הו"ק ח"ב ז' ג), שראוי ומוכשר לקבל הקדושה העליונה, וראוי שיארע לו נס למעלה מהטבע".

שערי שמים פתח ואוצרן הטוב לנו תפתח על כן, כל מי שעניני שכל בראשו הרי שביים קדוש זה לא ינוח ולא ישקוט, אלא יפול תחנה ובקשה לפני מלך מלכי המלכים שיוחננו ובסתת ידו מאצו המנוצר, בפרט כהיום הזה שהוא מסוגל להשפעות נוראות ולמעלה מדרך הטבע ממש, וידועים דברי הרה"ק בעל ה'בני יששכר' זי"ע (מאמר חשי סלול כתב - מאמר ג) שכתב בזה הלשון: "הדבר אשר מרגלא בפומיהו דרבנן רבותינו כת הקדומים, אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה".

ומסוגל יום זה להיפקד בכל מיני ישועה ורחמים, ברוחניות ובגשמיות, ובכח המהפלה ביום זה קרובה תפלתו להתקבל ברחמים וברצון, אשר על כן יפול תחינה ובקשה לפני מלך מלכי המלכים שיפתח את לבנו בתורתו, וישם בלבנו אהבתו ויראתו לעשות רצונו ולעבוד בלבב שלם, כמו כן יבקש לזכות לבנים ובני בני חכמים ונבונים, אוהבי ה' ויראי אלוקים, המאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים.

גם לא ישכח לבקש על שיערי פרנסה טובה שיפתחו לפניו ושיגיעו אליו בנקל ולא בצער,

בספרו הנחרד של מורנו ורבנו הגה"צ שליט"א "טיב המועדים - חנוכה" מהדורה חדשה שבעריכה, מפרש רבינו את תפילות ומזמורי ימי החנוכה המקודשים הללו, בשפה ברורה ונדיבה, ואף מטיב לקרב כל דבר אל השכל ואל הלב פנימה כדרכו בקודש. יצאנו אפוא לרעות בגנים ולקוט שושנים, ולדלות מתוך פרק מופלא זה מעט מזער, כדי להמתיק בפנינו את תפילות ההודאה בימים אלו, באשר דרש רבינו בתפילות הללו כמין חומר, בעזרת השם יתברך.

ויהיו זרעי זרע זרעי תלמידי חכמים וחסידים אהובים למעלה ונחמדים למטה

ויהיו זרעי זרע זרעי, תלמידי חכמים וחסידים, אהובים למעלה ונחמדים למטה. ותזכק את לבבם לתורה ולעבודה, הכל כרצונך הטוב. ואזכה לראות בנים ובני ובנים, עוסקים בתורה ובמצוות באמת. (נוסח לשם יחוד ותפילה לפני הרלקת נר החנוכה - מספר משפט צדק.)

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית שנגשחו ומערכת ע"י הקוראים

מומחה מרשב"י

הגיע אלי אדם ששואל אותי על סמנים שיש להם, שאלוהים יעשה עמו. הוא שואל אותי על סמנים שיש להם, שאלוהים יעשה עמו. הוא שואל אותי על סמנים שיש להם, שאלוהים יעשה עמו.

הוא המשיך לשאול ולבקש היתר ממני כי הוא הבטיח שלא לשוב לסמנים לעולם. זה היה לפני שבת שנסעתי למירון, אמרתי לו שבמירון אתפלל עליו שרשב"י ייתן לי עצה נכונה עבורו. כשחזרתי, הוא הופיע ושוב בקשתו בפיו שאינו יכול לישון והוא זקוק לפתרון...

הוא המשיך לשאול ולבקש היתר ממני כי הוא הבטיח שלא לשוב לסמנים לעולם. זה היה לפני שבת שנסעתי למירון, אמרתי לו שבמירון אתפלל עליו שרשב"י ייתן לי עצה נכונה עבורו. כשחזרתי, הוא הופיע ושוב בקשתו בפיו שאינו יכול לישון והוא זקוק לפתרון...

הוא המשיך לשאול ולבקש היתר ממני כי הוא הבטיח שלא לשוב לסמנים לעולם. זה היה לפני שבת שנסעתי למירון, אמרתי לו שבמירון אתפלל עליו שרשב"י ייתן לי עצה נכונה עבורו. כשחזרתי, הוא הופיע ושוב בקשתו בפיו שאינו יכול לישון והוא זקוק לפתרון...

הוא המשיך לשאול ולבקש היתר ממני כי הוא הבטיח שלא לשוב לסמנים לעולם. זה היה לפני שבת שנסעתי למירון, אמרתי לו שבמירון אתפלל עליו שרשב"י ייתן לי עצה נכונה עבורו. כשחזרתי, הוא הופיע ושוב בקשתו בפיו שאינו יכול לישון והוא זקוק לפתרון...

הוא המשיך לשאול ולבקש היתר ממני כי הוא הבטיח שלא לשוב לסמנים לעולם. זה היה לפני שבת שנסעתי למירון, אמרתי לו שבמירון אתפלל עליו שרשב"י ייתן לי עצה נכונה עבורו. כשחזרתי, הוא הופיע ושוב בקשתו בפיו שאינו יכול לישון והוא זקוק לפתרון...

והדבר צריך ביאור, ממה נפשך, מכיון שישנם כוונות הראויות לכוון במצוה, הרי זה העושה אינו מכוון עתה אותם כוונות, שהרי על כך אומר במו פיו 'שתתא חשובה כאילו כיוונתי בכל הכוונות', היינו שאותם כוונות שאין אנו מכוונים, ואולי אף אין אנו יודעים לכוון אותם, יעלו לפניך 'כאילו' כיווננו אותם. - וזה אינו מובן, היכן שמענו בדבר שצריך האדם לעשותו שיהא נחשב לו 'כאילו' עשאו, והרי לא קיימו ולא עשאו. אטו יוכל האדם לצאת ידי מצוות תפילין במה שיאמר שיתחשב לו 'כאילו' הניח תפילין, הא פשיטא שצריך לקיים כל המצוות בפועל ולעשותם כהלכתם. ואם כן מאי שנא אלו הכוונות הראויות ונצרכות לכוונת המצוה, דהתני בהו בתפילה ובקשה שיתחשב לו 'כאילו' כיוון בהם, הרי סוף סוף לא כיוון ולא כלום.

ברם יבואר הענין על פי משל אל החולה שהלך אצל הרופא, ובדק ומצא את סיבת מקור מחלתו, ואף הצביע על מרקחת התרופה שתועיל בדיוק לזו המחלה. וכתב לו הרופא עלי גיליון את שם התרופה שצריך הוא להקפיד ליטול ממנה כסדר עד שיתרפא, ושלחו אל הרוקח שירקע עבורו בבית המרקחת את אותה תרופה.

והנה בהגיע האיש החולה אצל הרוקח, אינו מתבקש כי אם להניח לפניו על שולחנו את 'מרשם התרופה' [רצפט] שכתב לו הרופא בלבד, ואת כל מלאכת הרוקחות המומחית משאיר הוא בשביל הרוקח. ואין החולה צריך לבקש מן הרוקח שיגיש לפניו את כל מיני המרקחות, ויראה לפניו וילמדנו כיצד ואיך נוצרת תרופה זו, וכיצד עליו לבחוש בה ולרוקח. שהרי לא יתכן ללמדו על רגל אחת את כל מלאכת הרוקחות ודרכי יצירת התרופות שלמדו הרוקחים והרופאים שנים רבות. רק סומכים אנו על המומחים יצרני התרופות, שלמדו שנים רבות את רכיבי כל תרופה ותרופה, וערכו עליהם נסיגות רבים, מתחילה על גוף הפילות והבהמות, ואחר כך אף על הרבה אנשים שנבחרו לניסיון פעילות התרופה, תרואתיה ותופעותיה כנודע, עד שהגיע המוצר מוכן ועומד לרפאות אותו חולי. וזה האיש הפשוט שלא למד את חכמת הרפואה והרוקחות מעולם סומך על דעתם ועל יצירותיהם, מאחר שכבר היכינו עצמם רבות שהתרופות הללו מועילים ומרפאים היטב, אף שהוא מצד עצמו אינו מבין ולא כלום.

ונמצא זה החולה אינו אלא מצווה ועומד מפי הרופא שתרופה פלוגית אלמונית צריכה לבוא אל תוך גופו, וזה כל עיקר מה שעליו לציית ולקיים את מצוות הרופא כמאמרה. ובוודאי אם ידע בעצמו רוקח מומחה ויודע את כל רזי מלאכת יצירת התרופות יוכל בעצמו להכין ולהבין בכל מרכיב שבה כיצד פועל ומה תועלת מביא. אבל כל זה לא נחוץ בשביל תוצאת הרפואה עצמה, שמצד המחלה מה שאנו צריכים הוא שיתכנס תרופתה לגוף החולה, ויידעת והבנת אופני ודרכי הפעולה לא תעלה ולא תוריד בעצם תועלת פעולתה. והאיש הפשוט סני ליה בעצם גישתו אל בית המרקחת ובקשתו מן הרוקח 'להומין' לרקוח עבורו אותה תרופה, שכן הוא משלם עבורה את כל מלוא מחשבו במיטב כספו, ככל אשר ישית עליו הרוקח, ובוה נחשב לו כמי שהעיר וייצר הכל בעצמו. שהרי הוא שעומד על גבי הרוקח ומשלם את כל שכרו על מה שרקח עבורו, והוא המזמין את המלאכה שכולה נקראת על שמו, אף שאין הוא יודע מעצמו אופן היצירה כלום.

כיוצא בדבר הוא בכל שאר כלים ומכשירים שצריך האדם ליצירת המומחה, אם הוא ברכישת מכונית הדורה, או מכונית כביסה ותנור אפיה וכיוצא, שאין הקונה צריך לדעת ולהבין את כל רזי אופני יצירת המכשיר, רק לשלם עבורו את מחיר קניינו, ומקבל לידו את המכשיר מוכן ועומד לפועל ולעשות, כמי שיצריו הוא ועשאו. ונמצאו כל אותם יצרנים ופועלים כים 'שלוחים' ידיה, שמבצעים עבורו את כל הרכבת המכשיר יטוס האדם מדינה למדינה במדינת הים, או כשיתפוס את הרכבת או הספינה שתיקחנה אל מחוז חפצו, אינו צריך שייבן ויידע כיצד פועל המטוס וכיצד דוהרת הרכבת. - ורק נצרך הוא לעלות אל הרכבת או האווירון ולתפוס את מקומו, וממילא יגיע למחוז חפצו בעזרת הקברניט והקטר שיעשו את מלאכתם על הצד היותר טוב.

כן הוא ממש בעבודה הרוחנית, שיש בה בתוכיותה ובפנימיותה הרבה רזין וסודות עילאין מהני כבשי דרחמנא, גבוה מעל גבוה. והם שמות וייחודין עילאין הנפעלים ונעשים בפעולת כל מצוה ומצוה, לפי איכות ופנימיות העושה ומקיים המצוה בדחילו ורחימו בכל לב ונפש. ואף בנמשל כמו במשל, אין ידיעת הכוונות הפנימיות וכל השמות והייחודים הרמוזים בסודות המצוה מעכבים בקיומה, כי עיקר מה שצריך איש ישראל לעשות ולפעול הוא בעצם מעשה קיום המצוה

ויהיו זרעי זרע זרעי תלמידי חכמים וחסידים - זמן הרלקת נרות חנוכה היא עת רצון גדול ונעלה לבקש על הבנים, והוא מסוגל מאוד לקבל תפילה זו. כמו שאמרנו בפרק במה מדליקין (שבת כג): "אמר רב הונא, הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים". ומדעת רש"י על אתר נראה שבכל נר שהוא רגיל הויין ליה בני תלמידי חכמים, אם בנר חנוכה. אך בגירסת הטור הלכות שבת (ריש סי' רסג) משמע דקאי על נר של שבת, וכן נראה דעת מהרש"א בחדושי אגרות על אתר ("ד"ה הרגיל). ובספה"ק "סידורו של שבת" (ח"א שורש השני ענף א עלה ט) הוכיח כן מגוף הסוגיא במסקנא, רבייתו דריב יוסף הוה מאחרא ומדלקה לוכי וכו' ודאי דקאי על נר שבת לבד, עיין שם. אולם דעת רבינו חננאל ז"ל שם שהכוונה היא על נר חנוכה, וכן יש גירסא בעיני יעקב (שבת שם אות יג), וכן היא גירסת הרא"ש (שבת פ"ב סי' ג) עיני הגהת הגר"א שם (אות ד), וכ"כ המאירי (ד"ה לעולם היא) ורבינו פרחיה (שיטת הקדמונים שבת כג: ד"ה הרגיל בנר), ועיני גירסת הרי"ף (שבת י: בדה"ר).

ולפיכך שפיר הוא העת הנכון להתפלל ולהתחנן על בנים ובני ובנים שילכו בדרכי ישראל ועליו ויגדלו לתלמידי חכמים. אהובים למעלה ונחמדים למטה - כענין ששינוי בפרקי אבות ריש פרק ב' (משנה א): "רבי אומר, איזוהו ירך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם". ונחלקו המפרשים שם בבניאור "תפארת לעושה", מי הוא עושה זה, יש שפירשו דקאי על האדם העושה הוא הגברא המקיים המצוה, ויש שפירשו דקאי על העושה ברוך הוא וברוך שמו שעושה ויוצר הכל. עיין רבינו יונה והמאירי בפירושים שם ובפירושו "מגן אבות" ו"הרשב"י" על אתר הביא גירסת שונה, שמתייחסת אל הקב"ה העושה ויוצר הכל ולאדם. וזהו: "יש גורסין 'כל שהיא תפארת לעושה' ותפארת לו מן האדם". פירוש 'עושהו', הקדוש ברוך הוא, שנאמר (איוב ד, יז) 'אם מעושהו יטהר גבר'. כלומר, שיבור לו דרך שתהיה תפארת וכבוד להקב"ה, ובוה תהיה תפארת לו מן הבריות. וכן היתה גירסת רבינו יצחק איבן גיאת ז"ל. והסופרים שבשוה, שהו"ו של 'עושהו' כתבוה על 'תפארת', כן מצאתי" ע"כ, וכן הוא במפרשים נוספים שם. והיינו פירושו: "אהובים למעלה ונחמדים למטה", שתלויים הן הנך תרתי זה בוה, דין גרמא לדין, שכל שהם 'אהובים למעלה', ויש תפארת לעושהו" ב"ה, שמעלה נחת רוח ליוצרו. הרי ממילא הינם אף 'נחמדים למטה', שיש בה 'תפארת מן האדם'.

על דרך שיש שם אבות פ"ג מ"א). "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו". והיינו מחמת הטעם המבואר דאולי הנך תרתי בהדי הדדי, בין אדם למקום ומחומר עם בין אדם לחבירו. ונקוט הוא סימן בירך, סימן קשה בן אבן הבוחן לבחון מידת צדקותו של האדם, שהיא דבר הנסתר וישוה להבנתו. - אך בואת ייודע הדבר אל נכון, שכל שרוח הבריות נוחה הימנו סימן הוא בידינו שאף רוח המקום נוחה הימנו, משום דהנך תרתי לא מתפרשין ולא מתבדלים זה מזה, 'אהובים למעלה ונחמדים למטה', בעיני אלקים ובעיני אדם.

"שתהא חשוכה ומקבלת ומרצה לפניך מצות הרלקת נר חנוכה כאילו כוונתי כל הפגנות שפגנו בהפגנים משרתי השם, והגני עושה על דעתם ועל כוננתם, ועל דעת כל הצדיקים והחסידים". (נוסח לשם יחוד ותפילה לפני הרלקת נר חנוכה - לבעל "בני יששכר").

כאילו כוונתי כל הפגנות - לשון זו כללית היא בכל נוסחאות 'לשם יחוד' שבכל המצוות כנודע, שבכולם תקנו נוסח זה שיהא חשוב כאילו כיוונתי בה בכל הכוונות הראויות.

המשך מעמוד הקודם > המשך בעמוד הבא <

וכן שאר כל הענינים וההצטרכויות שהאדם מודקק להם בהאי עילמא בכדי שיוכל לפנות את מחו ולבו לעבוד את הש"ת בנחת וברוגע וללא כל טירדות ומניעות. תחוקקנו לחיים ויטיבו לנו החתימה ויהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמאי שהיה לנו

בית המדרש לרבנים, ארץ ישראל

מענין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית מוזמן לשלוח אל ר' שמחה סמואלס בפקס: 15326517922 או לא o.y.wines@gmail.com

בפועל, וכל שאר הכוונות וייחודים עילאים נעשים ונפעלים ממילא עם קיום המצוה, שמאירים וזורחים כל ייחוד וכל כוונה במקומה לפי עניינה, והולכים ועושים את פעולתם עילא ולתתא, ועד מהרה ירוץ דבר המצוה לפעול ולהשפיע מה שנשפע על ידה.

אבל מצד הגברא העושה ומקיים המצוה אין זה מעבא אם לא יידע את כל ספרי הקבלה, להבין ולהשכיל בכל הכוונות והפעולות הנעשים למעלה בגרמי שמים בפעולת המצוה, שהם כולם נעשים ונפעלים ממילא מתוך שמתקיימת המצוה כראוי לה ונעשית אל נכון בכל פרטיה ודקדוקיה.

לפיכך מהאי טעמא סגי ליה לאיניש במה ש'מומין' ומבקש את התוצר בשלמותו כראוי לו, ומגלה ומודיע דעתו וכוונתו שברצונו לקיים את המצוה כמאמרה, תעלה ותתקיים על פי כל הכוונות הראויות לכוון בה. ושוב יתקיים וייעשה הכל ממילא, כשיגש הוא ברעותא דליבא לקיים את מצוותו כפשוטה, על פי השגתו ועל פי דרגתו, ומצידו 'משלם את המחיר' ועושה ופועל את כל מה שיכולתו והשגתו בקיום המצוה. ומעתה ממילא תעלה ותפעל המצוה עם כל ייחודיה וכוונותיה, 'כאילו' כיוון בה בעצמו אל כל הכוונות הראויות בה. כשם שהתרופה נכנסת ופועלת לרפואת אל החולה על פי כל רזי מרכיביה ומינון תכולתה, והכל נעשה ונפעל ברפואת החולה גם כשאינו מבין ומשגי כידד ואין היא פועלת. כן הוא בסדר קיום המצוה והעבודה הרוחנית, שאם עושה הוא מצידו ופועל על מה שנצרך לו לעשות ולפעול ולא ממילא נפעלים כל פנימיות הכוונות והייחודים ועולמים ופועלים את פעולתם הרמה.

אכן בוודאי פשיטא שצריך האיש מצידו לעשות את פעולתו, ולקיים את מצוותו שתתקיים ותיעשה כראוי וכנכון על פי דת של תורה, כפי שנפסק בשולחן ערוך, שאם לא כן לא יועילו ולא יפעלו כל אותם כוונות וסודות הגנויים בה במצוה, שהרי לא נעשתה והרי זו דומה לחולה שלא נטל את תרופתו כלל ולא הכניסה בתוך גופו, או שלקחה שלא לפי המינון הנכון שהכתיב עבורו הרופא, שבכך לא תועיל התרופה ולא יתרפא ממחלתו כלל, הגם שהיא עשויה כראוי לה במיטב המרכיבים המעולים ביותר.

יותר מזה, גם הרוקח בעצמו שלמד והשיג ומבין ויודע את כל אופני רבי יצירת התרופה ופועלתה, ואף אם יהיה מגדולי הפרופסורים או אפילו הייצרן שהמציא בעצמו את אותה תרופה, הרי הידיעה הזו שלעצמה לא תרפא אותו אם יפול הוא באותה מחלה כל שלא השתמש בה בפועל והוריקה אל תוך גופו. וכדוגמה הנוסע במטוס או ברכבת, שאם לא יעלה אל האווירון ולא יתפוס את מקומו בקרון הרכבת, בוודאי שלא יגיע אל מחוץ חפצו לעולם.

כן הוא בקיום המצוות, דפשיטא שכלפי עצם מעשה קיום המצוה לא יועיל כלום מה שיאמר שהוא חשוב כאילו קיימתה בכל פרטיה וכו', שכן לא עשה ולא כלום, ובמקום שהאדם צריך לעשות ולפעול לא אפשר לו להיפטר מחובתו, כי המשעה צריך להתקיים בפועל, ודלא כמו שטעו בשכיחא בזה. - אבל הכוונות והייחודים הפנימיים שנרמזים ונגזרים בסוד גנוי המצוה, הם נעשים ונפעלים מצד עצמם, כאשר האדם 'הומין' והכין את עצמו להתחשב עבורו כמי שכוון בכל הכוונות הראויות לכוון. והגני עושה על דעתם ועל פונתם, ועל דעת כל הצדיקים והחסידים. ובנוסף 'לשם יחוד' שמספר 'משפט צדיק': יעלה לפניך מצות הדלקת נר חנוכה שלנו עם הדלקת נר חנוכה של בניך המכוונים בכוונות הראויות לכוון. - יבאר גם כן על דרך הגני, וכענין המשל שהמשלנו בזה בבית המרקחת של התרופות או בבית החרושת של המוצרים והמכשירים. שנתבאר בעניינם שעה המזמנת החולה או הלקוח את אותה תרופה או מכשיר ותשלומו בעדה את מחירה המלא, הרי נעשים כל היצרנים הללו כמו 'שלוהיו' של הלקוח, העושים את המלאכה בעבורו, כדי שתשמש את כל הנצרכים לה כראוי וכנכון.

כמו כן הם חכמי ישראל, בניך היודעים ומכוונים בכל אותם כוונות הראויות לכוון, הלא הם שלוחי עמך בית ישראל, עבדים לעבדי ה', עושים את מלאכתם נאמנה ברדישת טובתם של ישראל ברוחניות ובגשמיות. ולכן העמיד לנו השי"ת את חכמי הדורות, דור דור ורושיו, חכמי התורה ומסרי התורה. שהם לומדים ומבנים בשביל כל ישראל את כל רזי סודות המצוה וייחודיה, שבכל ישראל ערבים זה לזה. ושאר פשוטי דלת העם סגי להם בהתחברותם עם צדיקי הדור, והתקשרותם בהם

באהבים, שבכך עולה ומתעלה ממילא כל עשייתם של האנשים הפשוטים שבנישאל בייחוד עליון ביחד עם עלייתם של הצדיקים הכשרים היודעים ומכוונים כהוגן, שכל מעשיהם וכל פעולתם נעשים בשם כל ישראל. וכדוגמת הקברניט והנווט שמטיס את כל האווירון עם מאות הנוסעים שעל הסיפון במטוס, וקטר הרכבת שנושא אחריו עשרות קרונות, שכולם קשורים ומחברים בכבלי איתן אל המנהיג, שינהיג ויקח אותם אל מחוץ הפצם. כן מחברים אנו עצמנו אל אלו הצדיקים, שעושים את כל פעלם בשלמות הראוי, שישאו גם אותנו להתרומם עמהם לטובה ולברכה.

"הנרות הללו אגנו מרליקין, על הנסים ועל הנפלאות, ועל התשועות ועל המלחמות, שעשית לאבותינו בנמים ההם בזמן הזה".
(נוסח הנרות הללו).

ועל המלחמות - לכאורה צריך ביאור בנוסח הודיה זו, מה מקום יש להורות 'על המלחמות' ביחד עם הניסים והנפלאות, הלא המלחמות אינם דבר טוב, והם שייכים לצרות והמכות ולא לאולות והתשועות. ובפשיטת הכוונה היא 'על ניצחון המלחמות', וקציר בלשוננו כדמצינו כהאי גוונא בכמה דוכתי. שהרי ניסים רברבן נעשו עמהם בצאתם למלחמות, כמ"ש בנוסח על הניסים: "מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וכו'", וכל ניסי ניצחונות הללו נכללים בלשון 'על המלחמות'. ולא מתאים לומר בנוסח 'על הניצחונות' שאין בהם מובן עצמי, רק היה צריך להאריך ולפרש 'על הניצחונות שבמלחמות', ובחר לו בלשון קצרה 'על המלחמות'.

ברם רמז נאה יש כאן בעומק הלשון 'על המלחמות', שיש מקום להודות להשם יתברך אף על המלחמות עצמן. כנודע שיש טובה במלחמות המסתעררים לפעמים, הן בכללות על כל האומה, והן בפרטות על אדם היחיד. שכן המלחמות מחשלים מאד, ועל ידם מתחזקים כוחות הגוף והנפש. ודווקא מתוך המלחמות מתגלים כוחות אדירים ונדירים, שאילולי המלחמה המאלצת ומכריחה להשיב בחמה השדרה לא היו כוחות נפלאים אלו מתגלים כלל, הן בכלל והן בפרט.

ומטעם זה נערכים בכל צבאות העולם תרגילים רבים המדמים את המלחמה, ובפלוגות מסוימות הצריכים להיות מוכנים למלחמה בשלמות, ולשוש אלי קרב במלוא התעוה, בנינם עבור אנשי הצבא 'מודל' מדויק של חזית הלחימה, הנראה בדיוק כשדה המלחמה, ומציבים שם 'צניבים' [בזכות פלסטיק] הנראים בדיוק כמו צבאות האויב עם אותם מדים וסמלים וכו'. ושם מתאמנים להם חיילי הצבא בתרגיליהם הגדולים, ממש כמו במלחמה עצמה. [עד שפעמים רבות אין התושבים עצמם יודעים, אם המדובר בהתקפת האויב או ב'תרגיל סרק' כידוע]. והיינו טעם זה, שרק מכוון המלחמות שנצרך האדם לצאת ולהילחם מגלה בעצמו כוחות גלומים, ומצליח בניצחונותיו לגלות בעצמו כישרונות וכוחות מופלאים שבעצמו לא היה מודע להם כלל.

כיוצא בדבר, ישנם כיום גם ללתי העם לא רק לאנשי צבא קורסים מיוחדים ללימוד תורת הלחימה, [קורס לוחמה אוניברסיטת] והתועלת להם מקורס זה, אף שאינם נקראים ואינם קשורים למלחמה כלל, היא שמתוך אותה לחימה והתאבקות מתחזקים ומתחשלים כוחות הגוף והשרירים הרפויים, ודווקא מתוך אותה לחימה מוציא האדם מתוכו כוחות איתנים וטובים בבגרות איתנה, ואילולי אותה לחימה לא היה מגלה כוחות אלו כלל.

וכן הוא על זה הדרך במלחמת הייצר, שמתוך כל המלחמות והניסיונות שמערים הייצר על האדם בעולמו, הרי הוא מתחזק יותר על ידי שמלמד לעצמו דרכי לחימה עימו, ומתרגל להתמודדויות כנגד הקשיים. וכל זאת טובה היא לאדם מאד, כדי שיתרגל להילחם ביצרו, ולהרגיז תמיד יצר טוב על יצר הרע. וביסוד זה מובן היטב מ"ש במדרש (ב"ר ט, ז): "רבי נחמן בר שמואל בר נחמן בשם רב שמואל בר נחמן אמר, 'הנה טוב מאד' (בראשית א, לא) זה יצר טוב, 'והנה טוב מאד' זה יצר הרע. וכי יצר הרע טוב מאד אמתהא, אלא שאילולי יצר הרע לא בנה אדם בית, ולא נשא אשה, ולא לווה, ולא נשא ונתן, וכן שלמה אומר (קהלת ד, ד) [וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון

המעשה] כי היא קנאת איש מרעהו" ע"כ. ולכאורה עדיין לא התיישבה תמיהת המדרש אל נכון, שאם נבין דברי המדרש כמושכל הראשון, עולה לכאורה שבלבתי אפשרי לנו לבנות בית ולשא אשה ולהוליד ולהתעסק במשא ומתן, בלא האוהת היצר הרע, וכמי שנאלצים אנו בהכרח לצורך קיום העולם להשתמש על כורחנו באותם יצרים של תאוה וקנאה ודומיהם, כדי להקים בהם את העולם הגשמי המוכרח לנו בשביל קיום הגוף.

ולכאורה אם זו היא ההבנה, עדיין לא יתכן לקרותו בשם 'טוב מאד', כי הרע המוכרח שנאלץ האדם בעל כורחו ליקח ממנו לא ייקרא 'טוב מאד', אחר שבמהותו אינו טוב כלל.

אך בהאמור נחא שפיר, שהיצר הרע גופא 'טוב מאד' הוא לאדם, שבכך מעמידו על מכונו ועל עומדו בשלמות הטוב הנכון והראוי בעולם. כי אין השלמות הנכונה בתכלית איש ישראל בעולמו במה שיתנור ויתרחק לגמרי מכל ענייני עולם הזה, לא יבנה בית ולא ישא אשה ולא יוליד בנים ולא יעסוק במשא ומתן. כי אין כל עניינים גשמיים הללו באים רק מחמת הכרח קיום הגוף בעולם, וכדבר שצריך להיפטר ממנו בלבד, כמו שטעו הטועים בזה. - אלא עיקרם באים לעולם גם לתכלית הרוחנית של עיקר שלמות האדם בעולמו, שהיא נבנית ומשולמת מתוך ההתמודדות הנכונה עם כל ענייני העולם הזה, כאשר המציא בעצמו את המסילה הנכונה בשילוב גוף עם נפש, לברר את דרכו על אדמות כיצד מתקנים את כל ענייני הגשמיות בשימוש הנכון, שיימצאו גם הם משרתי השם יתברך.

ובכך נמצא היצר הרע שפיר 'טוב מאד' שרק על ידו ניתן להשיג זו השלמות המופלאה, כשיתמודד ויילחם עימו כדת וכדין. ועד מדרגה גבוהה שניתן אף להפוך היצר הרע גופא לטוב ממש, אחר ששולט היטב בכל איברי גופו להשתמש בכל הגשמיות כלה אף ורק לעשות נחת רוח ליוצרו.

הוא שדרש המדרש 'והנה טוב מאד' זה יצר הרע, שבגיני ילחם האדם ביצרו, ויעלה ויגלה את כל כוחות ונפשו הפנימיים להתעלות כנגד התאוה המאוסה, ושאר עניינים שאינם טובים המעלה הייצר על ליבו. ומתוך אותה מלחמה והתמודדות יגיע ויזכה להיות 'טוב מאד', עד שיתפנה גם מה שנרמה מתחילה כדבר רע לטוב מאד.

[וכדוגמת המשל שהובא מקורס לחימה אישית, שמשלם האדם במיטב כספו למורה המלמד את כל תורת הלחימה וההתגששות, והוא נקרא מורה 'טוב מאד' על אף שבכל מהלך השיעור הוא רק נאבק ונלחם כנגדו, ודו"ק]. כמ"ש בפרק קמא דברכות (ה): "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר (תהלים ד, ה) 'רגזו ואל תחטאו'. ופירש רש"י: 'ירגיז יצר טוב - שיעשה מלחמה עם יצר הרע' ע"כ. ועל דרך שאמר הכותב (תהלים ס, ו) "נתתה ליראק נס להתנוסט", ופירש רש"י: "נתת ליראק נס - נסיונות של צרות הרבה. ולהתנוסט" - להיות מנוסים בהם אם יעמידו ביראתך" ע"כ.

ולפיכך נמצא שפיר שיש מקום להודות ולהלל אף 'על המלחמות', שכן מתוכם התחזקו ישראל והתעצמו כנגד תרבות יוון, ועל ידי שנלחמו כנגדם נמצאו הם עצמם מתחשלים יותר בטובה.

ובספה"ק בני יששכר (מאמר ד אות 2) פירש בזה בענין אחר, וז"ל: "הכוונה הוא הוראה על מלחמות השם יתברך, שנלחם בעדנו דרך מלחמה, בכדי להודיע חיבת אב לבנים וכו'" עכ"ל. *

סיפר מרן החפץ חיים זצוק"ל, שהיה פעם בבית רבו הגה"צ רבי נחום מהורדענקא זצ"ל בימי החנוכה, ועסקו יחדיו באהבים בעמלה של תורה. והנה נקפו השעות והגיע זמן הדלקת נרות חנוכה, אך לפליאתו של החפץ חיים התמהמה הגאון משום מה, ולא ניגש למצות ההדלקה, הוא המשיך עוד בעסק הסוגיא שהתייגעו בה, על אף שכבר החל להחשיך היום. שאל החפץ חיים את רבו, מדוע אינו מפסיק להדלקת הנר כדין, הרי עוד מעט יעבור הזמן?

ענה הרב והסביר, זוגתי הרבנית יצאה כרגע מן הבית לצורך דחוף, יודע אני שתצטער כשתראה שניגשתי להדלקת הנר בלעדיה, והרי כבר פסקו חכמינו ז"ל (שבת כג.) נר ביתו ונר חנוכה, ורבי עקיבא משום שלום בית ע"ש, ואם כן בודאי עלינו לחוש במצות המלקת נר חנוכה גם לשלום הבית! הנה אמרה היא לחזור תיכף, ואז אגש בעורת ה' בשמחה אל המצוה!

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'

מהדגה צ"ר **רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א**

0733-22-76-09 מתקשרים • חזמינים • מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! את לחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Shelдон@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173